

Sygn. akt I ACa 219/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Rojewska
Sędziowie:	SSA Anna Beniak SSO del. Ryszard Badio (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. K.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w K. Oddziałowi (...) w R.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 20 grudnia 2012r. sygn. akt I C 871/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od A. K. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. Oddział (...)w R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 219/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił powództwo A. K. przeciwko (...) S.A. w K., (...)w R. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji:

Nakazem zapłaty z dnia 30 maja 1995 r. wydanym w sprawie V Ng 90/95 Sąd Rejonowy w Piotrkowie trybunalskim zasądził między innymi od Z. K. na rzecz (...) S.A. Kopalni (...) w W. kwotę 158.037,75 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Przeciwko Z. K. toczyło się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim, ale w dniu 28 marca 2000 r. zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

W dniu 22 września 2004 r. (...) S.A. skierowała do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 30 marca 1995 r. – na rzecz nowego wierzyciela. Wniosek ten został uwzględniony w dniu 19 października 2004 r. w sprawie V GCo 166/04.

Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego (...) S.A. od dnia 27 stycznia 2005 r. prowadziła egzekucję przeciwko dłużnikom G. K. i Z. K., ale egzekucja ta (prowadzona pod sygnaturą I Km 322/05) została umorzona wobec bezskuteczności egzekucji. Postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego Komornik przy Sądzie Rejonowym w Rybniku wydał w dniu 30 lipca 2007 r.

Dłużnik Z. K. zmarł w dniu (...) r. i spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: żona A. K. w 4/16 oraz dzieci, W., T., Ł. i J. – po 3/16 części każde z nich. Nabycie spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza.

Postanowieniem, z dnia 10 października 2011 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu w sprawie V Ng 90/95 przeciwko spadkobiercom Z. K..

Mając na względzie poczynione ustalenia Sąd pierwszej instancji uznał, że nie zasługuje na uwzględnienie powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oparte na twierdzeniu, że roszczenie objęte tytułem wykonawczym nie może być egzekwowane ze względu na upływ dziesięcioletniego terminu przedawnienia, o którym mowa w art. 125 k.c.

Postępowanie egzekucyjne w oparciu o przedmiotowy nakaz zapłaty prowadzone było przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim i zostało umorzone postanowieniem wydanym w dniu 28 marca 2000 r., co wskazała powódka w pozwie i potwierdził pozwany w odpowiedzi na pozew. Gdyby faktycznie od tej daty wierzyciel nie podejmował żadnych czynności i nie kierował kolejnego wniosku egzekucyjnego do komornika, to można by uznać, że roszczenie stwierdzone nakazem zapłaty wydanym w sprawie V Nc 90/95 przedawniło się z dniem 29 marca 2010 r., tak jak to wskazuje powódka. Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę, że po dacie 28 marca 2000 r. wierzyciel podejmował kolejne czynności zmierzające do wyegzekwowania roszczenia i tym samym doszło do przerwania biegu przedawnienia. Mianowicie we wrześniu 2004 r. pozwana spółka wystąpiła do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności na swoją rzecz w trybie art. 788 k.p.c. i wniosek ten został uwzględniony. Następnie na podstawie tak uzyskanego tytułu wykonawczego od stycznia 2005 r. toczyło się postępowanie egzekucyjne przeciwko Z. K. i zostało ono umorzone w dniu 30 lipca 2007 r. Kolejne czynności podejmowane przez wierzyciela dotyczyły złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercom zmarłego dłużnika. Nastąpiło to postanowieniem z dnia 10 października 2011 r.

W świetle powyższego Sąd pierwszej instancji stwierdził, że złożenie wniosku egzekucyjnego w styczniu 2005 r. przerwało bieg terminu przedawnienia w związku z treścią art. 123 § 1 pkt 1) k.c., a skutek ten nie został zniweczony postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Stosownie do treści art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Jednocześnie wierzyciel podjął kolejne czynności – tym razem przeciwko spadkobiercom zmarłego dłużnika, które także zmierzały do wyegzekwowania roszczenia.

Odnosząc się do okoliczności wskazanej w pozwie oraz w piśmie procesowym z dnia 13 sierpnia 2012 r. (k. 39 odw.), że powódka z uwagi na przyjęcie spadku po Z. K. z dobrodziejstwem inwentarza może ponosić odpowiedzialność tylko do stanu czynnego nabytego spadku, Sąd pierwszej instancji zauważył, że powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie zgłosiła de facto roszczenia alternatywnego, podając jedynie

w swoich pismach rozważania na temat granic swojej odpowiedzialności. W ocenie Sądu Okręgowego podniesione przez powódkę okoliczności nie przyjęły formy żądania, do którego Sąd miałby się odnieść w wyroku. Powódka miała możliwość zaskarżenia we właściwym trybie nadaną przeciwko niej klauzulę wykonalności, natomiast w ewentualnym powództwie przeciwegzekucyjnym powinna wykazać z jakich przedmiotów lub do jakiej wartości może być prowadzona egzekucja – co podlegałoby weryfikacji przez Sąd. Niedopełnienie tego obowiązku czyni niemożliwym kontrolę Sądową, nawet jeśli twierdzenia powódki przybrałyby postać żądania.

W apelacji powódka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, wskutek nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji zgłoszonego przez powódkę alternatywnego żądania ograniczenia klauzuli wykonalności stosownie do treści oświadczenia powódki o przyjęciu spadku po zmarłym Z. K. (z dobrodziejstwem inwentarza),

2. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na sprzeczności ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a sprowadzające się do uznania, że powódka nie zgłosiła alternatywnego żądania ograniczenia wykonalności klauzuli wykonalności z dnia 10 października 2011 r. (sygn. akt V GCo 74/11) nadanej nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 30 marca 1995 r. (sygn. akt V Ng 90/95).

3. art. 792 k.p.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w części, co ze względu na zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd pierwszej instancji winien uczynić z urzędu.

W związku z powyższym skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazane sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako oczywiście bezzasadna, pomimo błędnego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że powódka nie zgłosiła alternatywnego żądania – ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego klauzuli wykonalności do wartości stanu czynnego majątku spadku. Żądanie to pojawiło się w sposób dostatecznie czytelny w piśmie procesowym powódki z dnia 13 sierpnia 2012 r. (k. 39 – 40).

Błąd Sądu pierwszej instancji nie mógł być jednak traktowany jako naruszenie przepisu art. 316 § 1 k.p.c. Przepis ten stanowi, że po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Sformułowanie „stan rzeczy” odwołuje się do strony faktycznej zgłoszonych żądań. Pominięcie żądania nie mieści się więc w hipotezie wymienionego przepisu.

Oczywiście, nie doszło także do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., polegającego na sprzeczności ustaleń sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Istnienie żądań procesowych i ich ocena pozostaje bowiem poza sferą postępowania dowodowego. Na podstawie art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodów są przecież fakty mające istotne znaczenie dla rozpoznania sprawy. Innymi słowy postępowanie dowodowe ma na celu wykazanie słuszności żądań procesowych. Jeśli zaś sąd któreś z żądań pomija, to nie występuje stan sprzeczności ustaleń z zebrany materiał dowodowy, ale stan nierozpoznania istoty sprawy. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. był więc również bezzasadny.

Fakt, że w chwili zamknięcia rozprawy Sąd pierwszej instancji dysponował żądaniem ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego nie oznacza, że żądanie to mogło być zrealizowane.

Po pierwsze na przeszkodzie realizacji żądania stał brak inicjatywy dowodowej po stronie powódki. Powołując się w piśmie z dnia 13 sierpnia 2012 r. na stanowisko przedstawione przez W. S. (Komentarz do Kodeksu Postępowania Cywilnego – Warszawa 1976 s. 1126) powódka sama wskazała przecież, że jeżeli nie zamieszczono w klauzuli

wykonalności zastrzeżenia, o którym mowa w art. 792 k.p.c., następca dłużnika może w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego żądać ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego przez określenie z jakich przedmiotów lub do jakiej wartości może być prowadzona przeciwko niemu egzekucja.

W przedmiotowej sprawie, ani na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji, ani na etapie postępowania odwoławczego powódka nie określiła jednak z jakich przedmiotów lub do jakiej wartości może być prowadzona egzekucja i nie przedstawiła żadnego spisu inwentarza, z którego wynikałoby zakres jej odpowiedzialności. Uchybienie to, na które zwrócił również uwagę Sąd Okręgowy, niemożliwa jakąkolwiek ingerencję w tytuł wykonawczy. O ile można zgodzić się z poglądem, że żądanie ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego mieści się w żądaniu pozbawienia go wykonalności, to bierność w zakresie inicjatywy dowodowej, a w szczególności zaniechanie przedstawienia spisu inwentarza wyklucza weryfikację takiego żądania.

Należy zauważyć, że wszystkie zarzuty apelacyjne dotyczyły ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego, ale skarżąca nie wyjaśniła w jakim zakresie ma to być dokonane. Z drugiej strony (nie wiadomo dlaczego) zaskarżyła wyrok Sadu Okręgowego w całości, a wartość przedmiotu zaskarżenia określiła kwotą 158.038,00 zł, wynikającą z nakazu zapłaty z dnia 30 marca 1995 r.

Po wtóre, na przeszkodzie realizacji żądania ograniczenia tytułu wykonawczego wykonalności stała bierność powódki wobec postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności. Wprawdzie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 września 1985 r. w sprawie III CZP 49/85 (OSN CPiUS 1986/7-8/109) wypowiedział pogląd, że spadkobierca dłużnika, który – po nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności – złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, nie może skutecznie żądać ograniczenia klauzuli wykonalności do wartości stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.) bez względu na to, czy dokonano spisu inwentarza. Natomiast może on wytoczyć powództwo z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., jednak pogląd ten nie ma zastosowania w sprawie niniejszej z tej przyczyny, że powódka posiadała postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza zanim doszło do wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz spadkobierców. Powinna zatem podjąć obronę w trybie art. 795 § 2 k.p.c., w terminie tygodniowym od chwili doręczenia przez komornika zawiadomienia o wszczęciu egzekucji.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie I CSK 439/10 (Legalis) złożone przez spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołuje skutek prawny w postaci faktycznego ograniczenia jego odpowiedzialności za długi spadkowe spadkodawcy, ale w stosunku do tych wierzycieli, wobec których spadkobierca skutecznie procesowo powołał się na to ograniczenie na etapie postępowania rozpoznawczego lub klauzulowego (art. 319 KPC i art. 792 KPC). Skoro więc powódka zaniechała zaskarżenia postanowienia Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 10 października 2011 r. w sprawie V GCo 74/11, to w sprawie niniejszej, w stosunku do pozwanego, nie mogła skutecznie powoływać się na ograniczenie jej odpowiedzialności, wynikające z treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Przepis art. 792 k.p.c. dotyczy postępowania klauzulowego. Zarzut naruszenia tego art. powinien być postawiony w zażaleniu na postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 10 października 2011 r. W sprawie o pozbawienie lub ograniczenie tytułu wykonawczego wykonalności zarzut ten należało uznać za chybiony.

Z przyczyn podanych wyżej Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach powstępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt. 6 i § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349)